

Antal Zsófia*

A BULGÁRIAI VELIKO TARNOVÓ-I SZENT CIRILL ÉS METÓD EGYETEM MAGYAR LEKTORÁTUSÁNAK BEMUTATÁSA

1. Bevezetés

A magyar mint idegen nyelv oktatásának eredményességét a pontos cél-meghatározás, a munka sikerét elősegítő tárgyi feltételek (az oktatás időtartama, az idegen környezetben megteremtett nyelvi milió), a személyi feltételek (a hallgatók és a tanárok), az oktatás koncepciója és a nyelvet oktató tanárok tanítás módszertani felkészültsége biztosítja (Giay-Nádor 1998: 247, Hegyi 1967: 5–12). Ezen irányelvek szellemében foglalom össze a Veliko Tarnovó-i Szent Cirill és Metód Egyetemen végzett eddigi munkámat.

2. Előzmények

2.1. A magyar nyelv oktatása Bulgáriában

Takács Győző *A magyar mint idegen nyelv oktatása Bulgáriában (Az oktatás céljai és szintjei)* című munkájában részletesen elemzi a magyar mint idegen nyelv oktatásának bulgáriai történetét és az oktatás problémáit. Tőle tudjuk, hogy az első kulturális együttműködési egyezményt 1941-ben írta alá Bulgária és Magyarország, és az ötvenes évek közepén helyezték minőségileg új alapra. A 40-es évek elején indulnak a szófiai egyetemen az első magyar nyelvtanfolyamok, s a szófiai egyetemhez tartozó Magyar Intézetben 1945–1947 között megkezdí munkáját az első magyar nyelvi lektor is, a bolgár nemzetiségű Petar Mijatev, aki turkológiát végzett a budapesti egyetemen, (vö. Takács 1990).

1948-ban a Szófiai Magyar Kulturális Intézet megnyitásával megindulnak az ingyenes magyar nyelvtanfolyamok. Ettől kezdve a magyar nyelv oktatásának két központja van – a szófiai egyetem (Magyarországról küldött vendégeladóval) és a kulturális intézet. Ekkor a szófiai egyetemen magyarul tanulók száma kb. évi 10–30 fő.

* Antal Zsófia, vendégoktató, Szent Cirill és Metód Egyetem, Veliko Tarnovo,
e-mail: zsofia.antal@bbi.hu

A Magyar Intézetben változó a létszám: 20–30-tól 50–80-ig a hatvanas és hetvenes években; a nyolcvanas évek első felében egészen 200-ig megy föl; a későbbiekben azonban csökkenés figyelhető meg. A 70-es években Sumenben is megkezdődik a magyar nyelv oktatása, 1985-től a Konsztantin Preszlavszki Egyetemen már egyetemi szinten, majd Várnában, 1990-ben pedig Vracában és Haszkovóban is tanítanak magyar nyelvet.

1983 őszén a szófiai egyetemen önálló magyar tanszék kezdi meg működését a klasszikus és modern filológiai karon. Függetlenül a tanszék késői létrehozásától Szófiában a lektor mellett (a 80-as évek elejétől a 90-es évek közepéig) vendégtanárt is fogadtak (l. Takács 1990).

A magyar és a bolgár oktatási minisztérium között létrejött, 2002-től érvényes és jelenleg is alkalmazott oktatási munkaterv, amely az ösztöndíjasok cseréje mellett a lektorcserét is szabályozza, annyit mond ki, hogy a felek 3-3 lektort fogadnak, de nem részletezi az intézményeket. Valójában már a kilencvenes évek közepétől csak két magyar vendégoktatót fogadtak a bolgárok, egyet Szófiában és egyet Sumenben. Ez utóbbi állomáshely azonban 2000-ben megszűnt, így a három munkatervi oktatóhelyből csak egy maradt.

2.2. A magyar nyelv oktatása Veliko Tarnovó-ban

Miután Sumenben megszűnt magyar nyelv oktatása, a szófiai magyar nagykövetség és a kulturális intézet próbált helyet találni egy második magyar lektorátusnak. Erre 2002-ben a Veliko Tarnovó-i Szent Cirill és Metód Egyetemen mutatkozott fogadókészség, azon az egyetemen, ahol az előző évben dr. Szondi Györgyöt díszdoktorrá avatták (Katus 2005: 103). Az egyetem a szófiai magyar nagykövetség javaslatára az akkori Balassi Bálint Intézettől kért lektort.

A Magyar Lektorátus a Veliko Tarnovó-i Szent Cirill és Metód Egyetemen a 2002/2003-as tanévben kezdte meg működését a Szláv Tanszék égisze alatt. A 2002/2003-as tanév második felében meginduló oktatás első lektora Haász Magdolna volt, akit a 2003/2004-es tanévtől a 2006/2007-es tanévig dr. Katus Elvira követett. A 2007/2008-as tanévtől jómagam töltöm be a lektori helyet.

Az egyetemen a magyar nyelv fakultatív: kezdő, középfeladós, haladó szinten, csoportonként heti négy órában lehet tanulni. A kurzusokat az egyetem bármely szakos hallgatója felveheti, sőt az intézmény dolgozói is beiratkozhatnak, és tanulhatják a nyelvet. A kurzus kredit értékű hallgatói csak a szláv szakosok, azon belül is azok, akik második idegen (nyugati) nyelvként választják a magyar nyelvet.

A munkaköri leírás szerint a lektor elsősorban magyar mint idegen nyelvet és országismeretet oktat, emellett nyelvészeti és irodalomtudományi kurzusokat is tarthat. A lektornak továbbá az is fontos feladata, hogy segítse állomáshelye és Magyarország kapcsolatrendszerének kiépítését és bővítését, illetve hogy első kézből nyújtson megbízható és friss információkat Magyarország tudomá-

nyos, kulturális, művészeti, társadalmi és közéleti viszonyairól. A lektor részt vesz az őt fogadó szervezeti egység tudományos munkájában, egyéb feladatainak ellátásában (a diákokkal való kapcsolattartástól, a diákműhelyek szervezésétől és a tanszéki konferenciák, ünnepek rendezésétől a Magyarországra irányuló pályázatok elkészítésében való segítségnyújtáson át a nyelvvizsgáztatásig és felvételiztetésig) és közösségi életében, és ha lehetősége van rá, magyar kulturális programokat szervez (a magyar kulturális intézettel, illetve a nagykövetséggel együttműködve).

3. Munkám kezdetei

2007 októberében kezdtem el munkámat a Veliko Tarnovó-i Szent Cirill és Metód Egyetem Magyar Lektorátusán. A barátságos fogadtatáson kívül senki sem ismertette velem a tanszék és a lektorátus működését, a szervezeti szabályokat stb. Ezeket a korábbi lektor útmutatásai, valamint a saját „felfedezéseim” során ismertem meg. Az eltelt időszak tapasztalatai alapján sikeresen beilleszkedtem az egyetem és a tanszék életébe, nagyon jó kapcsolatot sikerült kialakítanom kollégáimmal és diákjaimmal is.

Az egyetemen fakultatív magyar nyelvoktatás folyik. A magyar lektorátus óráit csak a szlavisztikás hallgatók tanrendjében hirdetik meg. Így tehát a lektor feladata, hogy minden tanévkezdéskor körbejárja a különböző egyetemi épületeket és tanszékeket, hogy más karokról is toborozzon hallgatókat.

A magyaróra reklámozása minden tanévkezdés legnehezebb feladata. A magyar mint idegen nyelv népszerűsítéséhez a szabad tantárgyválasztás egyetemi körülményei között nélkülözhetetlen eszközökre és a módszerek legkorszerűbb formáira lenne szükség. Az egyetem ugyan rendelkezik honlappal, de ez nem interaktív, csupán a szervezeti és működési rendszerről ad információt. Kényszerrendezett órák felvételét a diákok az egyetem fő épületében kifüggesztett órarendek lemásolásával végzik; nincs helyi ETR, Neptun stb.

A diákok többsége – velem együtt – egy hozzáférhető, interaktív egyetemi on-line felületet igényelne. Ennek létrehozásán gondolkodtam és gondolkozom ma is, nem beszélve arról, hogy egy önálló lektorátusi oldalra is szükség volna, amely azonban ugyancsak reklámozásra szorulna. Ördögi kör. Mindössze annyit tudok tenni, hogy plakátolok (bízva abban, hogy a takarítók nem szedik le már másnap azokat) az egyetem frekvenciált felületein, remélve, hogy minél több emberhez eljut az információ a nyelvtanulás lehetőségéről; valamint az őszi szemeszterek elején nyílt magyarórát tartok, hogy népszerűsítsem lektori munkámat.

A kezdetek óta segítséget nyújtanak diákjaim is, akik nagy szorgalommal hirdetik a lektorátust, munkámat és az órákat. A 2009/2010-es tanév őszi szemesztere óta elérhetővé vált egy on-line oldal (<http://ac-vtu.com/home.php?type=news&cat=10>), melyen a Veliko Tarnovó-i Egyetem különböző

nyelvszakos diákjai az adott idegen nyelvhez kapcsolódó publikációkat, írásokat közölhetnek. A magyar lektorátus diákjai is aktívan vesznek részt ebben a programban. A Facebookon is létrehoztunk egy csoportot *Hungarian Centre – St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo* címen (<http://www.facebook.com/home.php?#!/group.php?gid=157541589009&ref=ts>), amely szintén kiválóan alkalmas a kapcsolattartásra és az információk megosztására.

4. A folyamat

Oktatói munkám megkezdése előtt a 2002/2003-as tanév második szemeszterében 9 fő, a 2003/2004-es tanévben 6 fő, a 2004/2005-ös tanévben 8 fő, a 2005/2006-os tanévben 12 fő, a 2006/2007-es tanévben 10 fő választotta a hungarológiai kurzust.

A 2007/2008-as, valamint 2008/2009-es tanév mindkét szemeszterében 15, a 2009/2010-es tanévben pedig már 20 diák hallgatta a *Magyar nyelv és kultúra* című órát. A 2008/2009-es tanévtől a bolgár hallgatókon kívül külföldi (főként lengyel) Erasmus-ösztöndíjasok is hallgatják órát; kezdőként vagy otthon már megkezdett munkájuk folytatásaként.

A hivatalos órarend szerint a foglalkozásaim ideje heti 12 kontaktóra, de minden tanévben lényegesen több órát tartok, mivel nagyon nehéz a különböző szakokról érkező diákok órarendjét összeegyeztetni. Így előfordul, hogy párhuzamosan több kezdő csoport is fut az órarendben szereplő egy helyett. A hallgatók szívesen tanulnának a jelenleginél magasabb óraszámban is, de az órarendi szabályozás ezt nem engedélyezi.

4.1. Tárgyi feltételek

2007/2008-as első tanévem során sikerült egy szerény, de saját irodát kialakítanom, amely alkalmas volt szemináriumi órák tartására is. Ezt nagy eredménynek tartom, mert a tanszékünk oktatói közül senkinek sincs saját asztala, nem-hogy irodája – még most sem, hogy tanszékünk egy része egy új, felújított (volt óvodai) épületbe költözött.

2008 májusában az akkori Szófia Magyar Kulturális Intézet igazgatója, Arató György és a Balassi Intézet akkori oktatási igazgatója, Gremesperger László hivatalos látogatást tettek az egyetemen; találkoztak az egyetemi vezetőséggel, valamint diákjaimmal. E találkozás során tanszékvezetőm, Cenka Ivanova felajánlotta az új épületben egy helyiséget a magyar lektorátus számára, Gremesperger László a Balassi Intézet, Arató György pedig a Szófia Magyar Kulturális Intézet nevében ígéretet tett az új iroda bebútorozására és technikai eszközökkel való ellátására. Ez részben megvalósult, így az oktatóhely infrastrukturális ellátásával a 2008/2009-es tanév óta nincs probléma; a tanszék új épületbe költözött; a magyar lektorátus saját irodát kapott, az oktatás azóta rendezettebb körülmények között (fűtött tanteremben, vezeték nélküli internet hozzáféréssel stb.),

a tanszék többi szakjának közelében folyik, nem küszködünk tanteremhiánnyal többé. Ugyanakkor sajnos sem a lektorátus, sem a tanszék nem rendelkezik nyelvi laborral, a lektorátuson hiányoznak a technikai eszközök (projektor, DVD- és CD-lejátszó stb.), de előzetes egyeztetés után ezeket a tanszék szerencsére biztosítani tudja. Természetesen sokkal kényelmesebb lenne, ha saját eszköztárral is rendelkeznenék.

4.2. Könyvtár, könyvállomány

Az oktatóhely rendelkezik saját tanszéki könyvtárral, de ezek csak szlavisztika témájú könyvek. A lektorátus szerény állományú, hungarológiai témájú könyvtára a lektor irodájában van, nyílt polcon. Magyar szépirodalom bolgár nyelven az Egyetemi Könyvtárból, valamint a Filológiai Kar Könyvtárából is kölcsönözhető. A jelenleg kb. 250 darabos (folyóiratokkal, tankönyvekkel stb. együtt) lektorátusi könyvtár állományának jelentős részét a Balassi Intézet biztosította, de a Szófia Magyar Intézet ajándékaként is érkeztek bolgár nyelven kiadott magyar könyvek. A könyvállomány állapota kielégítő. A könyveket egy erre fenntartott leltárfüzetben tartjuk nyilván. A diákok a hungarológiai témájú könyveket és kiadványokat a lektortól kölcsönzik, nincs külön könyvtáros. Könyvtár, olvasóterem hiányában helyben olvasásra nincs lehetőség.

Az oktatóhely tankönyvellátottsága változó. Az állományban a magyar nyelv-könyvpiac kiadványainak nagy része különböző példányszámban megtalálható. A *Hungarolingua* nyelvkönyvcsalád, valamint Somos Béla *1000 szó magyarul* tankönyve nagy példányszámban szerepel, míg az újabb kiadású, frissebb tankönyvek csak egy-egy példányban. Így az utóbbiakat nem lehet egy évre kikölcsönözni, holott a diákok igényelnék ezt a szolgáltatást. Jelenleg a Balassi Intézet könyvtámogatásán kívül nem áll a könyvtár fejlesztésére semmilyen forrás.

A bulgáriai magyar oktatásban a legnagyobb problémát a magyar–bolgár, bolgár–magyar szótárhiány jelenti. Az egyetlen „használható”, de egyben még Magyarországon is nagyon nehezen beszerezhető szótár a Bödey József-féle 1986-os Terra Kiadó által megjelentetett kisszótár. A diákjaim többsége ezért on-line szótárakat használ, főként angol–magyar, magyar–angol nyelven.

A 2008-as évben magánszemélytől kaptunk ajándékba filmeket DVD-n. A Balassi Intézettől az oktatóhelyre folyamatosan érkeznek a *Kortárs*, a *Jelenkor*, a *Holmi* és a *2000* című folyóiratok. Ezek a könyvtár állományába kerülnek. A diákok nagy része nem olvassa őket, hiszen nyelvtudásuk szintje ezt még nem teszi lehetővé. A Pécsi Tudományegyetem Nemzetközi Oktatási Központja a cserekapcsolat kiépítésének támogatása mellett több esetben is biztosított oktatási és ismeretterjesztő anyagokat lektorátusunk számára.

4.3. Oktatási célok, segédanyagok

Az oktatás során célom a mindennapi kommunikációt elősegítő ismeretek és készségek specifikus fejlesztése. Egyfelől a nyelvi rendszerek ismeretének és használatának tanítása (lexika, grammatika, nyelvi funkciók, fonológia), másfelől azoknak a nyelvi készségeknek a fejlesztése, amelyekre szüksége van a nyelvtanulónak ahhoz, hogy a szóbeli és írott kommunikáció szereplőjévé váljon, azaz a célnyelvi környezetben várható beszédhelyzetekben boldogulni tudjon. Az első év végére:

1. A hallgató legyen képes ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megérteni; ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűrni; ismeretlen nyelvi elem jelentését ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkeztetni; kb. 100 szavas köznyelvi szöveg lényegét megérteni; kb. 100 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni (hallott szöveg értése);
2. A hallgató legyen képes ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett válaszokat adni; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni; megértési problémák esetén segítséget kérni; egyszerű párbeszédekben részt venni; beszélgetést kezdeményezni, befejezni (beszédképesség);
3. A hallgató legyen képes ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalálni; ismeretlen nyelvi elem jelentését ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkeztetni; kb. 100 szavas köznyelvi szöveg lényegét megérteni, azt felolvasni; kb. 100 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni; egyszerű, képvel illusztrált történetet megérteni (olvasott szöveg értése);
4. A hallgató legyen képes ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leírni; ismert struktúrák felhasználásával kb. 10 mondatos tényszerű információt közvetítő szöveget írni; különböző szövegfajtákat (üzenet, üdvözlés, baráti levél) létrehozni (írás-képesség).

A későbbiekben (haladóbb szinten) egyre nagyobb hangsúlyt fektetek a funkcionális szempontokra és a tematikus, lexikális vagy téma-lexika központi anyagok feldolgozására.

A nyelv és kultúra összetartozó fogalmak, feltételezik egymást. Kulturális és történelmi háttérismeretek nélkül nem lehet nyelvet tanulni. Célom, hogy megfelelő szemléltetéssel, részletesen bemutassam Magyarország kultúráját, történelmét, kortárs nyelvi és kulturális életét (irodalom, történelem, földrajz, néprajz, filmművészet, színház stb.).

Az oktatáshoz Durst Péter: *Lépésenként magyarul*, Erdős József–Prileszky Csilla *Halló, itt Magyarország!* tankönyvcsaládját, illetve Kiss Gabriella–Molnár Ilona *Jó szórakozást magyarul!* olvasókönyvét, valamint a www.magyarora.com feladatait használom, de ezeket jelentős mennyiségű, általam készített kiosztmánnyal is kiegészítem.

4.4. Tanórán kívüli tevékenységek

Több célt is szolgálni kívánnak azok az események és rendezvények, amelyekre a kötelező tanórákon túl kerül sor. Egyfelől azt, hogy a tanított nyelvi anyag kontextusával megismertessem a hallgatókat, illetve kedvező nyelvtanulási motivációs környezetet teremtsék a magyar nyelvet tanulóknak, másfelől friss információkat nyújtsak Magyarország tudományos, kulturális, művészeti, társadalmi és közéleti viszonyairól, felkeltve az érdeklődést Magyarország és a magyar nyelv tanulása iránt.

Magyar filmklubunk – melyet minden hónap második keddjén tartunk – már negyedik éve működik, a lektorátus életének részévé vált, és szerencsére egyre nagyobb érdeklődésnek örvend. Elsősorban a diákjaim részére jött létre, de természetesen minden külsős érdeklődőt is szívesen látunk. A résztvevők száma folyamatosan nő, már 25–30 fős közönséggel büszkélkedhetünk.

Az aktuális magyarországi nemzeti és egyházi ünnepekről, ha nem is minden esetben külön rendezvényeken, de a tanórák keretén belül diákjaimmal mindig megemlékezünk. Március 15-én a magyar lektorátus nevében minden évben megkoszorúzzuk Sztefan Dunyov (1816–1889) bolgár szabadságharcos, Kossuth és Garibaldi főtisztjének emléktábláját, melyet Sopron és Veliko Tarnovo Önkormányzata, valamint a szófiai Magyar és Olasz Nagykövetség állítatott néhány évvel ezelőtt. A koszorúzáson részt vesz Angel Dacsev is, aki korábban a Veliko Tarnovó-i Bolgár–Magyar Kulturális Kör vezetője volt, amely azonban még lektori munkám megkezdése előtt, 2004 tavaszán teljesen megszűnt.

Lakásomon többször tartottam magyar karácsonyt, illetve húsvétot, mely során könnyed, informális keretek között közelebb kerülhetnek a diákok hozzám és egymáshoz, de nem utolsósorban a magyar kultúrához.

A városban zajló csekély számú magyar vonatkozású kulturális rendezvényen is képviseljük magunkat. Így például 2009. május 13-án Petar Cuhov kortárs bolgár költő felolvasóestjén, mely a Veliko Tarnovó-i Regionális Könyvtárban került megrendezésre, az egyik diákom a költő néhány versét magyar nyelven olvasta fel. A rendezvényen több magyarul tanuló diákom is részt vett.

4.5. Nemzetközi kurzusok, ösztöndíjasok

Az egyetemen a magyar nem főszak, így a legtöbb pályázaton nem vehetünk részt. A hallgatók számára a nyári egyetemek, a Balassi Intézet 10 hónapos hungarológiai képzése és néhány Erasmus-ösztöndíj ad lehetőséget arra, hogy a magyar nyelvet anyanyelvi környezetben gyakorolhassák, valamint a magyar kultúrával mélyebben is megismerkedhessenek.

2008 tavaszán a Pécsi Tudományegyetem FEEK Nemzetközi Oktatási Központjával történt személyes megbeszélésem eredményeként dr. Álmosné dr. Kajdy Ella irodavezető felajánlott egyetemünk számára két tandíjmentes nyári egyetemi helyet cserekapcsolat kiépítése reményében, de a szerződés aláírása a korábbi tárgyalások ellenére sajnos bolgár részről nem jött létre, vezetőváltásra, valamint időhiányra hivatkozva.

Az egyetemről a 2005/2006-os tanév nyarán utazott az első ösztöndíjas diák a Pécsi Tudományegyetem Nemzetközi Oktatási Központja által szervezett *Magyar Nyelv és Kultúra Nyári Egyetemre*. Azóta a pályázó és ösztöndíjat elnyert diákok száma folyamatosan növekszik. A 2007/2008-as tanévben 3 diák, a 2008/2009-es tanévben pedig már 5 diák vett részt a pécsi nyári egyetemen, valamint 1 diák a Balassi Intézet 10 hónapos hungarológiai képzésén. A 2009/2010-es tanév nyarán 2 diák a pécsi nyári egyetemen, 2 diák a Balassi-Kodolányi nyári egyetemén, 1 diák a Debreceni Nyári Egyetemen fejlesztette magyar nyelvtudását. Jelenleg (2010/2011-es tanév) 1 diák a Balassi Intézet 10 hónapos hungarológiai képzésén, 1 diák az ELTE hungarológiai részképzésén, 1 diák a Szegedi Tudományegyetemen Erasmus-ösztöndíjjal és egy 1 diák a Debreceni Egyetemen szintén Erasmus-ösztöndíjjal folytat magyar nyelvű tanulmányokat.

4.6. Mérések, publikációk

Ahhoz, hogy munkámat jól végezhessem, továbbá hogy módszertanilag felkészülten menjek óráimra, fontosnak tartottam, hogy naprakészen tisztában legyek hallgatóim igényeivel és elégedettségével. Ennek érdekében méréseket, kutatásokat végeztem, melyek eredményeiről hazai és külföldi konferenciákon is beszámoltam. Így foglalkoztam a Veliko Tarnovó-i egyetemi hallgatók magyarnyelv-választásának attitűdbeli és motivációs tényezőivel, amikor azt vizsgáltam, hogy hallgatóim miért döntenek a magyar nyelv tanulása mellett, továbbá a hatékony tanulásuk feltételét jelentő képességeik és kompetenciáik mellett milyen tanulási motivációk készítetik őket a magyar nyelv hosszan tartó tanulására (Antal 2010a). A *Zene, játék, tánc a magyar mint idegen nyelv tanítás módszertanának szolgálatában* című munkámban arra kerestem a választ, hogy milyen művészeti és tudományterületek felé lehet nyitni, amelyek – bár jó analógiákkal segíthetik az eredményes nyelvoktatást – eddig kevésbé jelentek meg a magyar nyelv mint idegen nyelv oktatásában (Antal 2009).

E kérdésre *A magyar folklórkinccs zenei és mozgásos műfajaiban rejlő lehetőségek a magyar mint idegen nyelv oktatásmódszertanában* című dolgozatomban adtam meg a választ, amelyben a tanítási gyakorlatomban is kipróbált eljárásokat mutattam be (Antal 2010b).

5. Összegzés

Az előző fejezetekben ismertetett pedagógiai, nyelvoktatási-módszertani tapasztalataim, valamint hallgatóim véleménye és együttműködése hathatós segítséget nyújtanak ahhoz, hogy munkámat nagy intenzitással végezhessem a jövőben is. További terveim sikerét mindenekelőtt a korábbiakban említett hiányosságok megszüntetése, illetve mérséklése biztosíthatja, valamint:

- a reklámtevékenység (pl. honlap szerkesztése);
- az oktatástechnikai eszközök (amelyhez nagyobb helyi, illetve magyarországi támogatásra lenne szükség);
- a tanórán kívüli tevékenységek bővítése; újabb találkozási formák szervezése (pl. nemzeti ünnepek komplex feldolgozása).

Meggyőződésem szerint mindezek a magyar kurzus népszerűsítését és a hallgatói létszám növekedését is szolgálnák. Nagy szükségem lenne továbbra is a Szófiai Egyetem, a Szófiai Magyar Kulturális Intézet, illetve a Balassi Intézet együttműködésére és segítésére is.

Irodalom

- Antal Zsófia 2009. Zene, játék, tánc a magyar mint idegen nyelv tanítás módszertanának szolgálatában. In: Nádor Orsolya–Szűcs Tibor (szerk.): *Hungarológiai Évkönyv 2010*. Pécs: PTE BTK. 127–134.
- Antal Zsófia 2010a. Bolgár egyetemi hallgatók magyarnyelv-választásának attitűdbeli és motivációs tényezői. In: Zimányi Árpád (szerk.): *A tudomány nyelve – A nyelv tudománya. Alkalmazott nyelvészeti kutatások a magyar nyelv évében*. Székesfehérvár–Eger: MANYE. 850–855.
- Antal Zsófia 2010b. *A magyar folklórkinccs zenei és mozgásos műfajaiban rejlő lehetőségek a magyar mint idegen nyelv oktatásmódszertanában*. Elhangzott: Az alkalmazott nyelvészet ma: innováció, technológia, tradíció. XX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Debreceni Egyetem. 2010. augusztus 26–28.
- Giay Béla–Nádor Orsolya (szerk.) 1998. *A magyar mint idegen nyelv/hungarológia*. Budapest: Janus/Osiris.
- Hegyí Endre 1967. *Hogyan tanítsuk idegen nyelvként a magyart? A vonzatközpontú nyelvoktatás és módszere*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Katus Elvira 2005. A magyar mint idegen nyelv oktatása a bulgáriai Veliko Tarnovo Egyetemén. In: *Nyelvek és nyelvoktatás Európa és a Kárpát-medence régióiban*. Pécs–Nyíregyháza: MANYE. 100–103.

Takács Győző 1990. Magyar mint idegen nyelv oktatása Bulgáriában. (Az oktatás céljai és szintjei). In: Egyed Orsolya–Giay Béla–Nádor Orsolya (szerk.): *Hagyományok és módszerek. Az I. Nemzetközi Hungarológiai-Oktatási Konferencia előadásai*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. 192–201.